

Lag om finansiell rådgivning till konsumenter

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2002/03:133 jämte tre motioner, varav två väckts med anledning av propositionen och en väckts under den allmänna motionstiden år 2003.

I propositionen lägger regeringen fram förslag till en lag om finansiell rådgivning till konsumenter. Syftet med den föreslagna lagen är att stärka konsumentskyddet på det finansiella området.

Lagen föreslås vara tillämplig vid s.k. placeringsrådgivning, dvs. rådgivning som avser placering av konsumentens tillgångar i olika finansiella instrument och vissa typer av livförsäkringar. Lagförslaget innehåller bestämmelser som innebär att näringsidkaren skall iaktta god rådgivningssed och se till att rådgivaren har tillräcklig kompetens för sitt uppdrag. Näringsidkaren skall även dokumentera vad som förekommit vid rådgivningstillfället. Vidare föreslås bestämmelser om skadeståndsansvar för näringsidkare som vid finansiell rådgivning uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar en konsument ren förmögenhetskada. Konsumentverket skall utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen. Verkets tillsyn skall dock inte omfatta verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn eller verksamhet som bedrivs av advokater.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2004.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tio reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Allmänna överväganden.....	7
Lagens tillämpningsområde.....	8
Preskription.....	9
Tillsyn, m.m.....	11
Inriktningen av EU-arbetet.....	15
Ytterligare utredningsarbete.....	16
Reservationer.....	17
1. Lagens tillämpningsområde, punkt 1 (kd).....	17
2. Preskription, punkt 2 (m, fp, kd).....	18
3. Tillsynsmyndighet, punkt 3 (m, kd).....	18
4. Vitesföreläggande, punkt 4 (m, kd).....	19
5. Varning, punkt 5 (fp, v, c).....	19
6. Lagbestämmelsen om vitesföreläggande och varning, punkt 6 (fp, v, c).....	20
7. Lagbestämmelsen om vitesföreläggande och varning, punkt 6 (m, kd).....	20
8. Prövningstillstånd, punkt 7 (fp).....	21
9. Inriktningen av EU-arbetet, punkt 9 (fp).....	21
10. Ytterligare utredningsarbete, punkt 10 (m).....	22
Särskilt yttrande.....	23
Tillsynsmyndighet, punkt 3 (fp, c)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	24
Propositionen.....	24
Följdmotioner.....	24
Motion från allmänna motionstiden hösten 2003.....	25
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	26
<i>Bilaga 3</i>	
Reservanternas lagförslag.....	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagens tillämpningsområde

Riksdagen antar 1 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och avslår motion 2003/04:L303.

Reservation 1 (kd)

2. Preskription

Riksdagen antar 7 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och avslår motionerna 2002/03:L19 yrkande 2 och 2002/03:L20 yrkande 2.

Reservation 2 (m, fp, kd)

3. Tillsynsmyndighet

Riksdagen antar 8 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och avslår motion 2002/03:L19 yrkande 3.

Reservation 3 (m, kd)

4. Vitesföreläggande

Riksdagen godkänner vad utskottet anfört. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och avslår motion 2002/03:L19 yrkande 1.

Reservation 4 (m, kd)

5. Varning

Riksdagen godkänner vad utskottet anfört. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och avslår motion 2002/03:L20 yrkande 3.

Reservation 5 (fp, v, c)

6. Lagbestämmelsen om vitesföreläggande och varning

Riksdagen antar 9 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter.

Reservation 6 (fp, v, c) – villkorad

Reservation 7 (m, kd) – villkorad

7. Prövningstillstånd

Riksdagen antar 10 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och avslår motion 2002/03:L20 yrkande 4.

Reservation 8 (fp)

8. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning i den mån det inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del.

9. Inriktningen av EU-arbetet

Riksdagen avslår motion 2002/03:L20 yrkande 1.

Reservation 9 (fp)

10. Ytterligare utredningsarbete

Riksdagen avslår motion 2002/03:L19 yrkande 4.

Reservation 10 (m)

Stockholm den 30 oktober 2003

På lagutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Marianne Carlström (s), Raimo Pärssinen (s), Jan Ertsborn (fp), Christina Nenes (s), Hillevi Larsson (s), Tasso Stafilidis (v), Maria Hassan (s), Bertil Kjellberg (m), Rezene Tesfazion (s), Martin Andreasson (fp), Anneli Särnblad Stoors (s), Henrik von Sydow (m), Niclas Lindberg (s), Johan Löfstrand (s), Ingemar Vänerlöv (kd) och Annika Qarlsson (c).

Redogörelse för ärendet

I januari 1999 beslutade regeringen om direktiv till en parlamentarisk kommitté med uppgift att lämna förslag om hur den framtida konsumentpolitiken skulle utformas för att kunna ge människor förutsättningar att känna sig trygga som konsument och ha ett starkt inflytande över sin vardag (dir. 1999:1). Kommittén antog namnet Konsumentpolitiska kommittén 2000. I kommitténs uppdrag låg bl.a. att analysera huruvida det konsumenträttsliga skyddet var tillräckligt på området finansiella tjänster och vid behov lämna förslag till hur det kunde förbättras. Kommittén föreslog i sitt slutbetänkande (SOU 2000:29) Starka konsument i en gränslös värld att konsumentskyddet vid rådgivning i fråga om finansiella tjänster skulle stärkas genom tvingande civilrättslig lagstiftning. En sådan lagstiftning måste dock, menade kommittén, föregås av ytterligare analyser och överväganden som inte kunde komma till stånd inom ramen för kommitténs arbete. Något lagförslag lades därför inte fram.

Mot denna bakgrund tillkallade regeringen i maj 2001 en särskild utredare med uppgift att kartlägga och analysera frågor om konsumentskyddet vid finansiell rådgivning (dir. 2001:41). Enligt direktiven skulle utredaren även föreslå lagstiftning eller andra lämpliga åtgärder som det fanns behov av för att stärka konsumentskyddet på området. Utredningen, som antog namnet Utredningen om finansiell rådgivning till konsument, redovisade sitt uppdrag i maj 2002 i betänkandet (SOU 2002:41) Konsumentskydd vid finansiell rådgivning. Betänkandet har remissbehandlats och ligger till grund för lagförslaget i förevarande proposition.

I propositionen föreslår regeringen – efter hörande av Lagrådet – att riksdagen skall anta det i propositionen framlagda förslaget till lag om finansiell rådgivning till konsument. Regeringens förslag finns i bilaga 1 och lagförslaget i bilaga 2.

Propositionen har föranlett två motioner. I detta sammanhang behandlar utskottet även en motion som har väckts under den allmänna motionstiden år 2003. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I ärendet har inkommit en skrivelse från Fondbolagens Förening.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lägger regeringen fram förslag till en lag om finansiell rådgivning till konsument. Lagen, som skall vara tvingande till konsumentens förmån, föreslås vara tillämplig vid s.k. placeringsrådgivning, dvs. rådgivning som avser placering av konsumentens tillgångar i olika finansiella instrument och vissa livförsäkringar.

Lagförslaget innebär i huvudsak följande. En näringsidkare som tillhandahåller finansiell rådgivning skall se till att den personal som utför rådgivningen har tillräcklig kompetens. I syfte att undvika bevissvårigheter skall näringsidkaren dokumentera vad som förekommit vid rådgivningstillfället. Näringsidkaren skall i rådgivningsverksamheten iaktta god rådgivningssed och med tillbörlig omsorg ta till vara konsumentens intressen. Rådgivningen skall anpassas till den enskilde konsumentens önskemål och behov och rådgivaren får inte rekommendera andra lösningar än sådana som kan anses lämpliga för konsumenten. Rådgivaren är vidare skyldig att avråda konsumenten från att vidta åtgärder som inte kan anses lämpliga för denne. En näringsidkare som genom finansiell rådgivning uppsåtligen eller genom oaktsamhet orsakar konsumenten ren förmögenhetsskada skall ersätta skadan. Konsumentverket skall utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen, dock inte verksamhet som redan står under tillsyn av Finansinspektionen eller som bedrivs av advokater. Riktlinjer och allmänna råd om lagens tillämpning skall utfärdas av Konsumentverket och Finansinspektionen.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2004.

Utskottets överväganden

Allmänna överväganden

Under det senaste decenniet har de finansiella marknaderna genomgått stora förändringar, bl.a. till följd av avregleringen av kreditmarknaden, teknikutvecklingen och Sveriges medlemskap i EU. Banker och andra finansiella företags verksamhet har i allt högre utsträckning kommit att bli inriktad på nya produkter och tjänster som skiljer sig från den traditionella in- och utlåningsverksamheten. Sålunda har marknadsföring och försäljning av finansiella tjänster, exempelvis s.k. sparprodukter såsom aktier, räntebärande instrument, värdepappersfonder samt pensionsförsäkringar fått allt större betydelse. Utvecklingen har inneburit att konsumenterna numera erbjuds ett mycket stort antal investeringsalternativ med varierande riskprofil, vilket innebär såväl möjligheter som risker för konsumenterna.

Hushållens sparande är i dag till stor del placerat i olika finansiella instrument såsom aktier och fonder. Till detta kommer det aktierelaterade försäkringssparandet. Denna utveckling har lett till att konsumentskyddsaspekterna på det finansiella området under senare år kommit alltmer i fokus. Konsumenternas behov av kunskap och information har ökat, vilket i sin tur medfört att den rådgivning som banker och andra finansiella företag erbjuder blivit allt viktigare. Därmed har också frågan om vilket ansvar företagen har för de råd man lämnar och vilka krav som kan ställas på rådgivarna aktualiserats.

I dag finns ingen samlad, generell lagstiftning som tar sikte på finansiell rådgivning. Vissa krav på de finansiella rådgivarnas agerande kan dock härledas ur rörelselagstiftningen på det finansiella området, marknadsrätten, myndighetsföreskrifter, allmänna rättsprinciper, domstolsavgöranden och den juridiska litteraturen. Vidare har i rättspraxis lagts fast att en rådgivare under vissa förutsättningar är skadeståndsskyldig vid vårdslös rådgivning. Under senare år har också vidtagits en rad frivilliga åtgärder inom branschen av betydelse för konsumentskyddet, bl.a. genom antagandet av etiska riktlinjer och inrättandet av licensieringsprogram.

Som framhålls i propositionen är det dock inte möjligt att utifrån dessa rättskällor dra några säkra slutsatser i fråga om gränserna för kraven på rådgivningen eller omfattningen av det skadeståndsrättsliga ansvaret. Det är inte heller tillräckligt att endast förlita sig på de, i och för sig förtjänstfulla, åtgärder som vidtagits inom branschen. Lagstiftningsbehovet har inte heller ifrågasatts i någon av motionerna. Utskottet delar således regeringens bedömning att konsumentskyddet på området bör förstärkas och tydliggöras genom ny konsumenträttslig lagstiftning, i vilken såväl kraven på näringsidkarens prestation som det civilrättsliga ansvaret för rådgivningen preciseras.

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att en särskild lag om finansiell rådgivning till konsumenter bör komma till stånd.

Därmed övergår utskottet till att behandla de olika spörsmål som har aktualiserats i motionerna.

Lagens tillämpningsområde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens lagförslag såvitt gäller lagens tillämpningsområde (1 §) och avslå en motion vari föreslås ett tillkännagivande om att tillämpningsområdet bör utvidgas till att omfatta även s.k. traditionella livförsäkringar. Jämför reservation 1 (kd).

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att lagen skall vara tillämplig vid finansiell rådgivning som en näringsidkare tillhandahåller en konsument och som omfattar placering av konsumentens tillgångar i finansiella instrument och vissa livförsäkringar (1 §). Rådgivningen skall vara individualiserad, och det förutsätts föreligga ett uppdragsförhållande mellan parterna för att lagen skall vara tillämplig. Med finansiellt instrument avses bl.a. aktier, obligationer, andelar i värdepappersfonder samt derivatinstrument såsom aktie- och indexoptioner.

I fråga om livförsäkringar föreslås att lagens tillämpningsområde begränsas till rådgivning som avser sådana livförsäkringar vars kapital helt eller delvis placeras i finansiella instrument som konsumenten bestämmer, dvs. fondförsäkringar. Därmed omfattar lagförslaget inte s.k. traditionella livförsäkringar. Denna typ av livförsäkring innebär att kapitalet förvaltas av försäkringsbolaget och att försäkringstagaren är berättigad till dels det inbetalade beloppet jämte viss, garanterad avkastning, dels återbäring i form av en andel av det eventuella överskott som uppstår.

Motionen

Mats Odell och Olle Sandahl (båda kd) anför i den under den allmänna motionstiden år 2003 väckta motionen 2003/04:L303 att livbolagens allvarliga situation inte bara beror på den kraftiga nedgången på aktiemarknaden. Även missförhållanden vad gäller konsumentskydd och rådgivning har, enligt motionärerna, rubbat försäkringstagarnas förtroende för bolagen. Motionärerna anser att det är oförståeligt varför den föreslagna lagen inte omfattar också rådgivning som avser traditionella livförsäkringar. I motionen yrkas ett tillkännagivande om att lagens tillämpningsområde bör utvidgas så att även sådan rådgivning omfattas av lagen.

Utskottets ställningstagande

Som framhålls i propositionen bör tillämpningsområdet för ett konsument-skyddande regelverk på området ta sin utgångspunkt i de intressen som framstår som särskilt skyddsvärda från konsumentsynpunkt. Regeringen har, med denna utgångspunkt, gjort bedömningen att lagens tillämpningsområde bör begränsas till att omfatta sådan finansiell rådgivning som innebär en beaktansvärd risk för att konsumenten, helt eller delvis, förlorar insatt kapital eller sätter sig i skuld. Finansiell rådgivning där risken för konsumenten framstår som begränsad bör däremot inte omfattas av lagen. Enligt regeringens uppfattning föreligger en sådan grad av risk för konsumenten vid placeringsrådgivning som avser finansiella instrument och livförsäkringar vars kapital helt eller delvis placeras i de finansiella instrument som konsumenten bestämmer att sådan rådgivning bör omfattas av lagen. Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen i den frågan.

Vad sedan gäller motionsspörsmålet har utskottet förståelse för de synpunkter som framförts och förutsätter att regeringen kontinuerligt följer och analyserar utvecklingen på marknaden. Inom ramen för detta bör konsument-skyddet vid finansiell rådgivning om traditionella livförsäkringar snarast tas upp till förnyad prövning. Utskottet utgår från att regeringen – utan något formellt tillkännagivande från riksdagens sida – vidtar nödvändiga åtgärder och skyndsamt återkommer till riksdagen med erforderliga lagförslag, om det skulle visa sig att det finns behov av en utvidgning av lagens tillämpningsområde till att även omfatta traditionella livförsäkringar.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen antar regeringens lagförslag såvitt nu är i fråga och avslår motion 2003/04:L303.

Preskription

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens lagförslag såvitt gäller tioårig preskription av näringsidkarens skadeståndsrättsliga ansvar för rådgivningen (7 §) och avslå två motionsyrkanden vari föreslås en tvåårig preskriptionsfrist. Jämför reservation 2 (m, fp, kd).

Bakgrund

Innebörden av att en fordran preskriberas är att den inte kan utkrävas av borgenären. Allmänna bestämmelser om preskription finns i preskriptionslagen (1981:130). Lagen är inte bara tillämplig på fordringar som avser betalning av pengar utan även andra prestationer, exempelvis leverans av varor och utförande av tjänster. Av 2 § preskriptionslagen följer att en fordran preskriberas tio år efter sin tillkomst, om inte preskriptionsavbrott skett dessförinnan. Preskriptionstiden är dock tre år för fordran mot en konsument, om fordringen avser en vara, tjänst eller annan nyttighet som en näringsidkare

har tillhandahållit konsumenten för huvudsakligen enskilt bruk. Detsamma gäller fordran mot den som gått i borgen för betalningen av en sådan fordran. Den treåriga preskriptionstiden gäller dock inte fordringar som grundas på löpande skuldebrev.

Preskriptionslagen gäller endast i den mån annat inte är särskilt föreskrivet. I lagstiftningen förekommer en lång rad sådana särskilda preskriptionsregler där såväl preskriptionsfristens längd som utgångspunkten för dess beräkning avviker från vad som följer av preskriptionslagen. Ett exempel på en sådan bestämmelse är 18 kap. 9 § handelsbalken, enligt vilken talan mot en syssloman, exempelvis en mäklare, agent eller annan uppdragstagare, måste väckas inom ett år från det att uppdraget avslutats eller upphört och sysslomannen avgivit slutredovisning.

Propositionen

I propositionen föreslås en preskriptionsregel som innebär att näringsidkarens skadeståndsrättsliga ansvar för rådgivning som omfattas av lagen preskriberas tio år efter rådgivningstillfället om inte konsumenten dessförinnan väckt talan mot näringsidkaren. Dessutom krävs att konsumenten underrettat näringsidkaren om skadan inom skälig tid efter det att konsumenten märkt eller borde ha märkt att skada uppkommit, dvs. att konsumenten reklamerar. I annat fall bortfaller rätten till skadestånd enligt lagen (7 §). Genom den nu föreslagna preskriptionsregeln klargörs att den ettåriga preskriptionsfristen i 18 kap. 9 § handelsbalken inte är tillämplig vid skadeståndskrav med stöd av lagen.

Motionerna

Inger René m.fl. (m) anser i motion 2002/03:L19 att den föreslagna tioårsfristen kommer att leda till en alltför lång tid av osäkerhet för näringsidkarna, särskilt småföretagare, och innebära att näringsidkarna måste bevara dokumentation om de råd man lämnat orimligt länge. Enligt vad som anförs i motionen kommer således preskriptionsregeln att fungera som ett effektivt konkurrenshinder för mindre uppstickare på marknaden. I motionen yrkas att riksdagen skall besluta om en ändring i 7 § som innebär att preskriptionsfristen bestäms till två år (yrkande 2).

Liknande tankegångar återfinns i motion 2002/03:L20 av Jan Ertsborn m.fl. (fp). Motionärerna anser att det inte föreligger något behov av en så pass lång preskriptionsfrist som tio år, eftersom en skada på grund av felaktig rådgivning visar sig betydligt tidigare än så. En tioårig preskriptionsfrist kommer också att skapa osäkerhet för näringsidkarna och bevisvärigheter vid tvist. Enligt motionärernas mening bör preskriptionsfristens längd motsvara vad som gäller enligt konsumenttjänstlagen och konsumentköplagen, dvs. två år. I motionen begärs ett tillkännagivande som går ut på att regeringen skall återkomma till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Som påpekas i propositionen skulle preskriptionsregeln i 18 kap. 9 § handelsbalken under vissa förutsättningar kunna vara tillämplig vid krav på skadestånd enligt den nu föreslagna lagen. Enligt utskottets mening är en sådan preskriptionsfrist alldeles för kort, varför en särskild bestämmelse med längre tid är befogad i en lag med syfte att stärka konsumentskyddet. Regeringens förslag innebär att rätten till skadestånd bortfaller om inte konsumenten väcker talan inom tio år från rådgivningstillfället. Som motionärerna pekar på förekommer det i den konsumenträttsliga lagstiftningen preskriptionsfrister som är avsevärt kortare än tio år, bl.a. i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen. I dessa fall rör det sig dock om lagstiftning där det normalt sett är relativt lätt att bedöma skadans uppkomst och övriga förutsättningar för skadeståndsansvar. I fall där skadestandsfrågan är mer komplicerad och det dessutom kan ta lång tid innan en skada visar sig, exempelvis vid produkt- och miljöskador, uppvisar lagstiftningen i stället exempel på en tioårig preskriptionsfrist. Placeringar i finansiella instrument och försäkringar görs ofta på lång sikt och är i många fall en viktig del av konsumentens långsiktiga sparande. Som närmare utvecklas i propositionen kan det i vissa fall också dröja lång tid innan en skada visar sig. Vid bedömningen av preskriptionsfristens längd måste även beaktas vilken utgångspunkt som valts för fristens beräkning. Regeringen har därvid föreslagit en bestämd tidpunkt som utgångspunkt, nämligen rådgivningstillfället, som gör det möjligt för näringsidkarna att skapa sig en rimlig överblick över vilka skadeståndskrav som kan komma att framställas inom preskriptionsfristen.

Mot bakgrund av vad som nu har anförts kan utskottet inte komma till någon annan slutsats än regeringen i frågan om preskriptionsfristens längd. Riksdagen bör således anta lagförslaget i denna del och avslå motionerna 2002/03:L19 yrkande 2 och 2002/03:L20 yrkande 2.

Tillsyn, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens lagförslag såvitt gäller tillsynen över efterlevnaden av lagen (8–10 §§) och avslå motionsyrkanden med krav på förändringar av tillsynen i olika avseenden.

Jämför reservation 3 (m, kd) och särskilt yttrande (fp, c) under förslagspunkt 3 Tillsynsmyndighet, reservation 4 (m, kd) under förslagspunkt 4 Vitesföreläggande, reservation 5 (fp, v, c) under förslagspunkt 5 Varning, reservationerna 6 (fp, v, c) och 7 (m, kd) under förslagspunkt 6 Lagbestämmelsen om vitesföreläggande och varning och reservation 8 (fp) under förslagspunkt 7 Prövningstillstånd.

Bakgrund

Finansinspektionen är central förvaltningsmyndighet för tillsyn över finansiella marknader, kreditinstitut och det enskilda försäkringsväsendet. Tillsynen omfattar bl.a. banker, fondbolag, värdepappersbolag, försäkringsbolag och försäkringsmäklare. Finansinspektionen har, enligt vad som närmare framgår av lag eller annan författning, exempelvis bankrörelselagen (1987:617), lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och försäkringsrörelselagen (1982:713), möjlighet att ingripa på olika sätt mot företag som inte följer gällande regelverk. Sålunda kan Finansinspektionen bl.a. återkalla tillstånd, meddela förbud mot att fortsätta viss verksamhet, meddela varning, förbjuda verkställighet av ett beslut, infordra upplysningar om verksamheten och genomföra inspektioner på plats.

Även Konsumentverket har en viktig roll att spela på det finansiella området. Verket har tillsyn över efterlevnaden av bl.a. marknadsföringslagen (1995:450), avtalsvillkorslagen (1994:1512), konsumentförsäkringslagen (1980:38) och konsumentkreditlagen (1992:830). Tillsynsansvaret enligt konsumentkreditlagen omfattar dock inte verksamhet som redan står under tillsyn av Finansinspektionen.

För att tydliggöra Finansinspektionens och Konsumentverkets ansvar och befogenheter har myndigheterna år 1999 träffat en överenskommelse som syftar till att klargöra respektive myndighets ansvar vad gäller konsumentskyddet i den finansiella sektorn.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att Konsumentverket skall ha tillsyn över efterlevnaden av lagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av den. Detta gäller dock inte verksamhet som redan står under Finansinspektionens tillsyn eller verksamhet som bedrivs av advokater (8 § första stycket). Konsumentverket föreslås få befogenheter som i stort sett motsvarar Finansinspektionens befogenheter enligt rörelselagstiftningen. Sålunda innehåller lagförslaget bestämmelser som innebär att Konsumentverket ges rätt att göra inspektion hos näringsidkare som tillhandahåller finansiell rådgivning och att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen. Vidare föreslås en skyldighet för näringsidkaren att lämna upplysningar om verksamheten (8 § andra stycket). Konsumentverket får förelägga en näringsidkare att vid vite tillhandahålla sådana handlingar eller att lämna upplysningar (8 § tredje stycket). Om en näringsidkare som står under Konsumentverkets tillsyn utför finansiell rådgivning i strid med de krav som ställs i lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den får Konsumentverket, enligt lagförslaget, vid vite förelägga näringsidkaren att upphöra med verksamheten (9 § första stycket). Om det är tillräckligt får verket i stället meddela näringsidkaren varning (9 § andra stycket). Beslut att exempelvis återkalla tillstånd eller meddela varning får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, varvid prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt (10 §).

Motionerna

I motion 2002/03:LU19 av Inger René m.fl. (m) anfördes att den föreslagna uppdelningen av tillsynsansvaret mellan Finansinspektionen och Konsumentverket är mindre lämplig. Motionärerna befarar att det kommer att utvecklas en motstridig tillsynspraxis, vilket varken gynnar företagens behov av stabila förutsättningar eller tillgodoser konsumenternas skyddsbehov. I motionen yrkas att riksdagen skall besluta om en ändring i 8 § som innebär att tillsynen enligt lagen endast skall utövas av Finansinspektionen (yrkande 3). I samma motion riktas stark kritik mot förslaget att ge Konsumentverket befogenhet att vid vite förelägga en näringsidkare som står under verkets tillsyn att upphöra med finansiell rådgivning. Enligt motionärerna innebär förslaget i denna del i praktiken en form av partiellt näringsförbud och ett ingrepp i den grundlagsskyddade näringsfriheten som på intet sätt har motiverats tillräckligt av regeringen. I motionen yrkas avslag på propositionen i denna del (yrkande 1).

I motion 2002/03:LU20 av Jan Ertsborn m.fl. (fp) framhålls vikten av att lagstiftningen med största möjliga tydlighet markerar att ett förbudsföreläggande inte får meddelas om det är tillräckligt med varning. Motionärerna yrkar därför att riksdagen skall besluta om en ändring i 9 § andra stycket som innebär att Konsumentverket *skall* meddela varning om det är tillräckligt (yrkande 3). Ett förbudsföreläggande är vidare, enligt motionärerna, ett så pass ingripande beslut för den enskilde näringsidkaren att det inte bör krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätt. I motionen yrkas att riksdagen skall besluta om en ändring i 10 § andra stycket i enlighet härmed (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

För att säkerställa ett gott konsumentskydd vid finansiell rådgivning är det enligt utskottets uppfattning nödvändigt att det skapas en tillsynsverksamhet som kan kontrollera om företagen uppfyller de grundläggande krav som följer av lagen och de föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Tillsynen är vidare viktig från konkurrenssynpunkt. Seriösa näringsidkare som följer bestämmelserna skall inte behöva konkurrera med företag som av exempelvis kostnadsskäl bortser från regelverket.

Vad först gäller frågan vilken eller vilka myndigheter som bör ges tillsynsansvaret kan konstateras att den föreslagna lagen till allra största delen torde komma att träffa verksamhet som bedrivs inom sådana finansiella institut som redan står under Finansinspektionens tillsyn. Med hänsyn till detta kan det framstå som naturligt att Finansinspektionen ges hela tillsynsansvaret enligt lagen, således även över rådgivningsföretag som inte omfattas av inspektionens tillsyn enligt rörelselagstiftningen. En sådan lösning skulle dock innebära ett avsteg från den tradition och det arbetssätt som länge rått i fråga om tillsyn över de finansiella marknaderna. Finansinspektionens tillsynsverksamhet bygger nämligen bl.a. på att tillsynsobjekten är registrerade och att man därmed har kännedom om vilka företag man har tillsyn över. Dess-

utom finansieras tillsynsverksamheten via avgifter som tas ut av företagen. Till detta kommer att det i propositionen föreslagna delade tillsynsansvaret stämmer överens med vad som gällt i fråga om tillsyn enligt konsumentkreditlagen sedan slutet av 1970-talet. Såvitt utskottet har sig bekant har denna ordning inte medfört några allvarigare olägenheter, varken för berörda myndigheter eller tillsynsobjekten. Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom regeringens förslag såvitt gäller fördelningen av tillsynsansvar mellan Konsumentverket och Finansinspektionen. Riksdagen bör därför anta lagförslaget i denna del och avslå motion 2002/03:L19 yrkande 3.

När det sedan gäller yrkandet om avslag på propositionen såvitt avser den föreslagna möjligheten för Konsumentverket att vid vite förelägga en näringsidkare att upphöra med finansiell rådgivning vill utskottet framhålla vikten av att även Konsumentverket ges erforderliga verktyg och befogenheter i sitt tillsynsarbete. I likhet med regeringen anser utskottet att den föreslagna befogenheten för verket att meddela förbuds föreläggande är nödvändig för att skapa ett heltäckande och effektivt konsumentskydd mot grovt oseriös rådgivningsverksamhet på det finansiella området. Bestämmelsen påkallas således av behovet att skydda angelägna allmänna intressen, och utskottet kan inte finna annat än att förslaget är förenligt med 2 kap. 20 § regeringsformen. Riksdagen bör därför, med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motion 2002/03:L19 yrkande 1, godkänna vad utskottet nu anfört.

I fråga om förutsättningarna för meddelande av varning, som tas upp i motion 2002/03:L20 yrkande 3, erinrar utskottet om att regeringen i propositionen understrukit att ett föreläggande att upphöra med rådgivningsverksamhet är att anse som en mycket ingripande åtgärd. För att tillsynsmyndigheten skall kunna tillgripa denna åtgärd bör därför, anføres det, krävas att det rör sig om allvarliga eller upprepade överträdelser från näringsidkarens sida. Det bör således, anføres det vidare, framstå som uppenbart olämpligt att näringsidkaren fortsätter med rådgivningsverksamheten och vara fråga om fall där verksamheten är klart osund. Vidare framhålls att ett föreläggande om att upphöra med verksamheten kan framstå som en alltför ingripande åtgärd i många fall där tillsynsmyndigheten finner att en näringsidkare inte fullt ut följer kraven i lagen. Vid enstaka överträdelser eller överträdelser av mindre allvarlig art, men där tillsynsmyndigheten ändå vill markera att en överträdelse skett, bör således myndigheten i stället meddela varning. Mot bakgrund av dessa uttalanden från regeringen ser utskottet inte någon anledning att göra något förtydligande i lagtexten i enlighet med vad som föreslås i motionen. Den av motionärerna förordade formuleringen torde också innebära en avvikelse från vad som får anses vara gängse i dessa sammanhang, exempelvis i motsvarande bestämmelser i rörelselagstiftningen.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen, med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motion 2002/03:L20 yrkande 3, godkänner vad utskottet nu anfört.

Vad slutligen gäller frågan huruvida det skall krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätt kan utskottet konstatera att lagförslaget i denna del motsvarar vad som följer som huvudregel enligt 22 a § förvaltningslagen (1986:223). Utskottet ser inga skäl att i förevarande lagstiftningsärendet frångå denna huvudregel inom förvaltningsrätten, och utskottet föreslår att motion 2002/03:L20 yrkande 4 lämnas utan bifall.

Inriktningen av EU-arbetet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande vari föreslås att regeringen inom EU skall verka för en totalharmonisering av nationell lagstiftning om finansiell rådgivning till konsumenter. Jämför reservation 9 (fp).

Motionen

I motion 2002/03:L20 av Jan Ertsborn m.fl. (fp) anför att den konsumenträttsliga lagstiftningen bör totalharmoniseras på en hög och gemensam nivå inom hela EU i betydligt större utsträckning än vad som är fallet i dag. Endast på så sätt kan konsumenterna, menar motionärerna, fullt ut ta till vara sina intressen på den inre marknaden. I motionen begärs ett tillkännagivande om att Sverige inom EU bör verka för en harmonisering av nationell lagstiftning om finansiell rådgivning till konsumenter på EU-nivå (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

I dag finns ingen övergripande EG-rättslig lagstiftning om finansiell rådgivning såvitt gäller rådgivarens skyldigheter och civilrättsliga ansvar. Däremot förekommer viss närliggande lagstiftning av intresse. Nämnas kan Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling. I direktivet finns bl.a. bestämmelser om försäkringsmäklares rådgivningsverksamhet. Direktivet skall vara genomfört i nationell lagstiftning senast i januari 2005. Vidare finns i rådets direktiv 93/220 av den 10 maj 1993 om investeringstjänster inom värdepappersområdet näringsrättsliga bestämmelser för värdepappersföretag. Bestämmelserna innebär bl.a. ett krav på auktorisation av värdepappersföretag.

I november 2002 presenterade kommissionen ett förslag till nytt direktiv om investeringstjänster, KOM (2002) 625. Enligt förslaget skall antalet investeringstjänster som kräver auktorisation öka och bl.a. komma att omfatta investeringsrådgivning. Det skulle därmed krävas tillstånd för att denna typ av rådgivning skall få bedrivas. I förhållande till nu gällande direktiv innehåller förslaget bl.a. skärpta regler om hur värdepappersföretag skall uppföra sig mot sina kunder och vilken information som skall lämnas. Rådet träffade i

början av oktober 2003 en överenskommelse om en gemensam standpunkt och nu skall förslaget bli föremål för den andra läsningen i Europaparlamentet.

Inför ett ställningstagande till motionsyrkandet vill utskottet erinra om att 2002 års konsumentpolitiska beslut innebär att frågan huruvida Sverige inom EU skall verka för minimiregler eller totalharmoniserade regler på det konsumenträttsliga området skall bedömas från fall till fall med hänsyn till det aktuella ämnet för lagstiftning och vad som mest gynnar konsumenternas intressen (se skr. 2001/02:148, bet. LU28). Ett bifall till motionsyrkandet skulle innebära ett avsteg från nu gällande inriktning av arbetet som utskottet inte kan ställa sig bakom. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion 2002/03:L20 yrkande 1.

Ytterligare utredningsarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande med krav på ytterligare utredningsarbete vad gäller lagstiftningens inverkan på konkurrensen.

Jämför reservation 10 (m).

Motionen

I motion 2002/03:L19 av Inger René m.fl. (m) kritiseras beredningen av lagstiftningsärendet i Regeringskansliet. Enligt motionärerna föreligger det en risk för att ett alltför vidlyftigt och illa genomtänkt regelverk försvårar uppkomsten av seriösa utmanare till etablerade företag på det finansiella området. Regeringen borde därför, anför det, vid beredningen av ärendet noggrannare ha beaktat risken för att lagstiftningen får negativ inverkan på konkurrensen på marknaden. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att riksdagen skall uppdra åt regeringen att låta utreda risken för att lagstiftningen reglerar bort möjligheten till bred konkurrens avseende rådgivning inom den finansiella sektorn (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att lagstiftningsärendet är berett i enlighet med de krav som följer av regeringsformen och noterar i det sammmanhanget att Konkurrensverket i sitt remissvar inte har riktat några allvarligare invändningar mot förslaget. Behov av ytterligare utredningsarbete i enlighet med motionsönskemålet kan inte anses föreligga, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2002/03:L19 yrkande 4.

Reservationer

1. Lagens tillämpningsområde, punkt 1 (kd)

av Ingemar Vänerlov (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 1 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om traditionella livförsäkringar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och motion 2003/04:L303.

Ställningstagande

Jag delar regeringens uppfattning att lagen bör omfatta rådgivning som avser placering av konsumentens kapital i finansiella instrument och i livförsäkringar, vars kapital helt eller delvis placeras i de finansiella instrument som konsumenten bestämmer. Riksdagen bör därför anta regeringens lagförslag såvitt nu är i fråga.

Enligt min uppfattning saknas det skäl att inte låta även rådgivning som avser placering i s.k. traditionella livförsäkringar omfattas av lagen. Risken för konsumenten vid sådan rådgivning måste, inte minst mot bakgrund av utvecklingen på marknaden under den senaste tiden, anses lika beaktansvärd som vid rådgivning avseende placering i finansiella instrument och andra livförsäkringar. I det sammanhanget vill jag särskilt framhålla att Finansinspektionen i rapporten Intressekonflikter i livbolagen (2003:2), som överlämnades till regeringen i juni 2003, förespråkat en sådan utvidgning av lagens tillämpningsområde och att Konsumentverket i sitt remissyttrande över rapporten ställt sig bakom inspektionens förslag. Jag anser mot denna bakgrund att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag i linje med vad som nu har anförts. Förslagsvis kan detta arbete ske inom ramen för eller i anslutning till den av regeringen nyligen tillkallade utredningen om ny associationsrätt för försäkringsaktiebolag.

Vad som sålunda anförts bör riksdagen, med bifall till motion 2003/04:L303, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Preskription, punkt 2 (m, fp, kd)

av Inger René (m), Jan Ertsborn (fp), Bertil Kjellberg (m), Martin Andreasson (fp), Henrik von Sydow (m) och Ingemar Vänerlöv (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 7 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter med den ändringen att ordet ”tio” byts ut mot ”två”. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:L19 yrkande 2 och bifaller delvis proposition 2002/03:133 i denna del och motion 2002/03:L20 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning kommer den föreslagna tioåriga preskriptionsfristen att leda till en alltför lång tid av osäkerhet för näringsidkarna och orimliga krav på att bevara dokumentation om de råd man har lämnat. Preskriptionsregeln kommer således att fungera som ett effektivt konkurrenshinder. En tioårig preskriptionsfrist kan inte heller anses befogad från konsumentsynpunkt, eftersom en förlust på grund av vårdslös rådgivning kan fastslås betydligt tidigare än så. Vi anser att preskriptionsfristen bör motsvara vad som gäller enligt konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen och således bestämmas till två år räknat från rådgivningstillfället.

Riksdagen bör således, med delvis bifall till propositionen i denna del, med bifall till motion 2002/03:L19 yrkande 2 och delvis bifall till motion 2002/03:L20 yrkande 2, besluta om en ändring i 7 § regeringens lagförslag i enlighet med vad som nu har anförts.

3. Tillsynsmyndighet, punkt 3 (m, kd)

av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m), Henrik von Sydow (m) och Ingemar Vänerlöv (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 8 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om tillsynsmyndighet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:133 i denna del och bifaller delvis motion 2002/03:L19 yrkande 3.

Ställningstagande

Den föreslagna uppdelningen av tillsynsansvaret mellan Konsumentverket och Finansinspektionen är, enligt vår uppfattning, inte lämplig och kan komma att leda till motstridig tillsynspraxis. Detta gagnar varken konsumentskyddet eller näringsidkarnas behov av stabila förutsättningar för företagandet. Tillsynsansvaret bör således i dess helhet anföras åt Finansinspektionen. Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att utarbeta ett lagförslag i enlighet härmed och återkomma till riksdagen i sådan tid att beslut i frågan kan fattas i god tid före lagens ikraftträdande den 1 juli 2004. I avvaktan på detta får regeringens lagförslag godtas.

Vad som sålunda anförts bör riksdagen, med delvis bifall till motion 2002/03:L19 yrkande 3, som sin mening ge regeringen till känna.

4. Vitesföreläggande, punkt 4 (m, kd)

av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m), Henrik von Sydow (m) och Ingemar Vänerlöv (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner vad som anförts i reservationen om vitesföreläggande. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:L19 yrkande 1 och avslår proposition 2002/03:133 i denna del.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning är förslaget att ge Konsumentverket befogenhet att vid vite förelägga en näringsidkare att upphöra med finansiell rådgivning inte acceptabelt. Förslaget innebär i praktiken en möjlighet för Konsumentverket att utfärda partiella näringsförbud och måste ses som ett allvarligt ingrepp i den grundlagsskyddade näringsfriheten. Beredningen av lagförslaget är i denna del vidare bristfällig och kan på intet sätt anses uppfylla de krav på behovs- eller proportionalitetsprövning som bör föregå ett sådant ingrepp.

Vad som sålunda anförts bör riksdagen, med avslag på propositionen i denna del och med bifall till motion 2002/03:L19 yrkande 1, godkänna.

5. Varning, punkt 5 (fp, v, c)

av Jan Ertsborn (fp), Tasso Stafilidis (v), Martin Andreasson (fp) och Annika Qarlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner vad som anförts i reservationen om förutsättningarna för meddelande av varning. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:L20 yrkande 3 och bifaller delvis proposition 2002/03:133 i denna del.

Ställningstagande

Ett vitesföreläggande om att upphöra med finansiell rådgivning är en ytterligt ingripande åtgärd mot en enskild näringsidkare som berör den grundlags-skyddade näringsfriheten. Det är därför angeläget att det i lagstiftningen med största möjliga tydlighet markeras att ett vitesföreläggande inte får meddelas om det är tillräckligt med en varning. Lydelsen av 9 § andra stycket bör därför utformas på följande sätt: ”Om det är tillräckligt skall dock Konsumentverket i stället meddela varning.”

Vad som sålunda anförts bör riksdagen, med bifall till motion 2002/03:L20 yrkande 3, godkänna.

6. Lagbestämmelsen om vitesföreläggande och varning, punkt 6 (fp, v, c)

av Jan Ertsborn (fp), Tasso Stafílidis (v), Martin Andreasson (fp) och Annika Qarlssohn (c).

- Under förutsättning av bifall till reservation 5. -

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 9 § regeringens lagförslag med den ändringen att ordet ”får” i andra stycket byts ut mot orden ”skall dock”.

7. Lagbestämmelsen om vitesföreläggande och varning, punkt 6 (m, kd)

av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m), Henrik von Sydow (m) och Ingemar Vänerlöv (kd).

- Under förutsättning av bifall till reservation 4. -

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter såvitt avser 9 § och att 10 § skall betecknas 9 §.

8. Prövningstillstånd, punkt 7 (fp)

av Jan Ertsborn (fp) och Martin Andreasson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 10 § regeringens förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter med den ändringen att paragrafen erhåller den i bilaga 3 som Reservanternas förslag betecknade lydelse. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:L20 yrkande 4 och bifaller delvis proposition 2002/03:133 i denna del.

Ställningstagande

Ett beslut om vitesförelägganden enligt 9 § första stycket är, enligt vår uppfattning, en så pass ingripande åtgärd att det finns skäl att frånga huvudregeln i förvaltningslagen om krav på prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätt.

Riksdagen bör därför, med bifall till motion 2002/03:L20 yrkande 4, besluta om en ändring i 10 § andra stycket som innebär att det inte skall krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätt.

9. Inriktningen av EU-arbetet, punkt 9 (fp)

av Jan Ertsborn (fp) och Martin Andreasson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om harmonisering av konsumenträttslig lagstiftning på EU-nivå. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:L20 yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning leder den nuvarande uppsplittringen av det konsumenträttsliga regelverket på nationell nivå till att konsumenternas möjligheter att fullt ut utnyttja den inre marknaden försvåras. Den konsumenträttsliga lagstiftningen bör därför totalharmoniseras på en hög och gemensam nivå inom hela EU i betydligt större utsträckning än vad som är fallet i dag. Endast på så vis kan konsumenterna ta till vara sina intressen på den inre marknaden. Sverige bör således inom EU-samarbetet verka för en harmonisering av nationell lagstiftning om finansiell rådgivning till konsumenter.

Vad som sålunda anförts bör riksdagen, med bifall till motion 2002/03:L20 yrkande 1, som sin mening ge regeringen till känna.

10. Ytterligare utredningsarbete, punkt 10 (m)

av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m) och Henrik von Sydow (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ytterligare utredningsarbete. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:L19 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi vill framhålla risken för att ett alltför vidlyftigt och illa genomtänkt regelverk försvårar framväxten av seriösa utmanare till etablerade företag på det finansiella området. Regeringen borde vid beredningen noggrannare ha beaktat denna risk för att lagen får en negativ inverkan för konkurrensen på området. Vi anser därför att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att föranstalta om förnyade överväganden i fråga om risken för att lagstiftningen reglerar bort möjligheten till bred konkurrens avseende rådgivning inom den finansiella sektorn.

Vad som sålunda anförts bör riksdagen, med bifall till motion 2002/03:L19 yrkande 4, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Tillsynsmyndighet, punkt 3 (fp, c)

Jan Ertsborn (fp), Martin Andreasson (fp) och Annika Qarlsso (c) anför:

Regeringens förslag innebär att tillsynsansvaret är delat mellan Finansinspektionen och Konsumentverket på ett sätt som motsvarar tillsynen över konsumentkreditlagen. Att flera myndigheter delar på tillsynen av en lag är en konstruktion som kan leda till dubbelarbete och motstridig tillsynspraxis. Rollfördelningen mellan Finansinspektionen och Konsumentverket har också uppmärksammats i betänkandet Framtida finansiell tillsyn (SOU 2003:22), där det förordas en vidare analys på området. Regeringen bör därför analysera möjligheten att skapa en modell där ansvaret för tillsynen av lagen om finansiell rådgivning läggs på en enda myndighet. En sådan modell får inte leda till att den enskilde konsumentens lagskydd försvagas i förhållande till propositionens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2002/03:133 Lag om finansiell rådgivning till konsumenter:

Riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om finansiell rådgivning till konsumenter.

Följdmotioner

2002/03:L19 av Inger René m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag i 9 § lag om finansiell rådgivning till konsumenter vad avser möjligheten för Konsumentverket att utfärda vitesföreläggande.
2. Riksdagen beslutar att föreslagen preskriptionsregel i 7 § lag om finansiell rådgivning till konsumenter ersätts med bestämmelse om korttidspreskription enligt sedvanligt mönster i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen beslutar att tillsynen över lagen om finansiell rådgivning till konsumenter utövas av Finansinspektionen i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en utredning om risken för att lagstiftningen reglerar bort möjligheten till bred konkurrens avseende rådgivning inom den finansiella sektorn.

2002/03:L20 av Jan Ertsborn m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om harmonisering på EU-nivå av lagstiftningen om finansiell rådgivning till konsumenter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om preskriptionstid.
3. Riksdagen beslutar att 9 § andra stycket lagen om finansiell rådgivning till konsumenter ges lydelsen: "Om det är tillräckligt skall dock Konsumentverket i stället meddela varning."
4. Riksdagen beslutar att 10 § andra stycket i lagen om finansiell rådgivning till konsumenter ges lydelsen: "Prövningstillstånd krävs ej vid överklagande till kammarrätten."

Motion från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:L303 av Mats Odell och Olle Sandahl (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att låta lagen om finansiell rådgivning även omfatta traditionella livförsäkringar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om finansiell rådgivning till konsumenter

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag gäller finansiell rådgivning som en näringsidkare tillhandahåller en konsument och som omfattar placering av konsumentens tillgångar i finansiella instrument eller i livförsäkringar vars kapital helt eller delvis placeras i finansiella instrument som konsumenten bestämmer. Lagen är dock inte tillämplig när den som utför rådgivningen enbart förordar en annan placering än som nu sagts.

2 § I denna lag avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

finansiellt instrument: fondpapper och annan rättighet eller förpliktelse avsedd för handel på värdepappersmarknaden.

3 § Bestämmelserna i denna lag får inte frångås till nackdel för en konsument.

Näringsidkarens skyldigheter

4 § Näringsidkaren skall

1. se till att den som utför rådgivningen har tillräcklig kompetens,
2. dokumentera vad som förekommit vid rådgivningstillfället, och
3. lämna ut dokumentationen till konsumenten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad näringsidkaren skall iaktta när det gäller rådgivares kompetens, dokumentation av rådgivning, utlämnande av sådan dokumentation och om undantag från skyldigheten att lämna ut dokumentationen.

5 § Näringsidkaren skall i sin rådgivningsverksamhet iaktta god rådgivningssed och med tillbörlig omsorg ta till vara konsumentens intressen. Näringsidkaren skall anpassa rådgivningen efter konsumentens önskemål och behov samt inte rekommendera andra lösningar än sådana som kan anses lämpliga för konsumenten.

Näringsidkaren skall avråda konsumenten från att vidta åtgärder som inte kan anses lämpliga med hänsyn till konsumentens behov, ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter.

Skadestånd

6 § Näringsidkare som genom finansiell rådgivning uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar konsumenten ren förmögenhetsskada skall ersätta skadan.

7 § Om konsumenten vill åberopa att finansiell rådgivning har orsakat honom eller henne ren förmögenhetsskada, skall konsumenten underrätta näringsidkaren om detta inom skälig tid efter det att han eller hon märkt eller bort märka att skada har uppkommit.

Om konsumenten inte underrättar näringsidkaren inom den tid som följer av första stycket, faller rätten till skadestånd enligt denna lag bort. Detsamma gäller om konsumenten inte väcker talan inom tio år från rådgivningstillfället.

Tillsyn

8 § Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs. Verkets tillsyn omfattar dock inte verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn eller verksamhet som bedrivs av advokater.

För tillsynen har Konsumentverket rätt att göra inspektion hos näringsidkare som tillhandahåller finansiell rådgivning och att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren skall lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen.

Om näringsidkaren inte tillhandahåller handlingarna eller lämnar upplysningarna, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren vid vite att fullgöra sin skyldighet.

9 § Om en näringsidkare som står under Konsumentverkets tillsyn utför finansiell rådgivning i strid med de krav som ställs i lagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, får verket vid vite förelägga näringsidkaren att upphöra med finansiell rådgivning.

Om det är tillräckligt får Konsumentverket i stället meddela varning.

10 § Konsumentverkets beslut enligt 8 § tredje stycket och 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Regeringens förslag

10 § Konsumentverkets beslut enligt 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Reservanternas förslag

Prövningstillstånd krävs *ej* vid överklagande till kammarrätten.